

NR 103/2014

**STOSUNEK POLAKÓW DO STRON
UKRAIŃSKIEGO KONFLIKTU**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

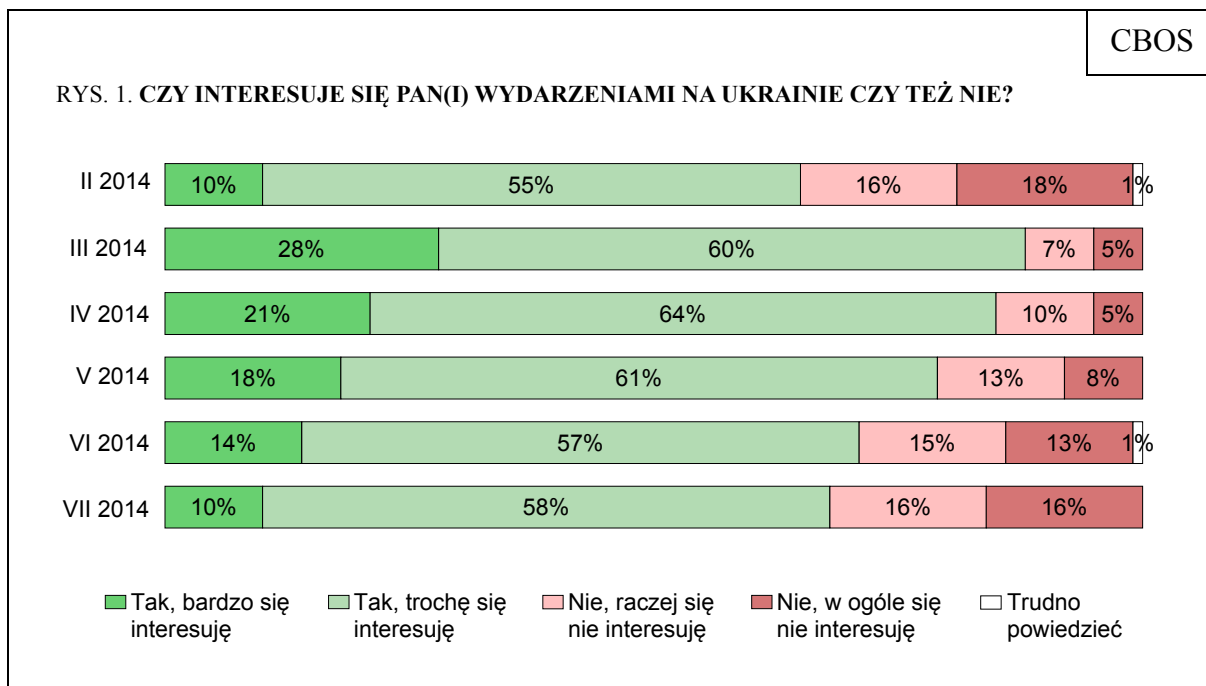
W ostatnich tygodniach w mediach dominowały wiadomości krajowe. Wydarzenia na Ukrainie relacjonowano rzadko. Tymczasem kryzys ukraiński daleki jest od rozwiązania, a sytuacja na wschodzie tego kraju wydaje się nawet pogarszać. W lipcowym badaniu¹ ponownie zapytaliśmy respondentów o stosunek do wydarzeń za naszą wschodnią granicą.

ZAINTERESOWANIE WYDARZENIAMI NA UKRAINIE I STOSUNEK DO STRON KONFLIKTU

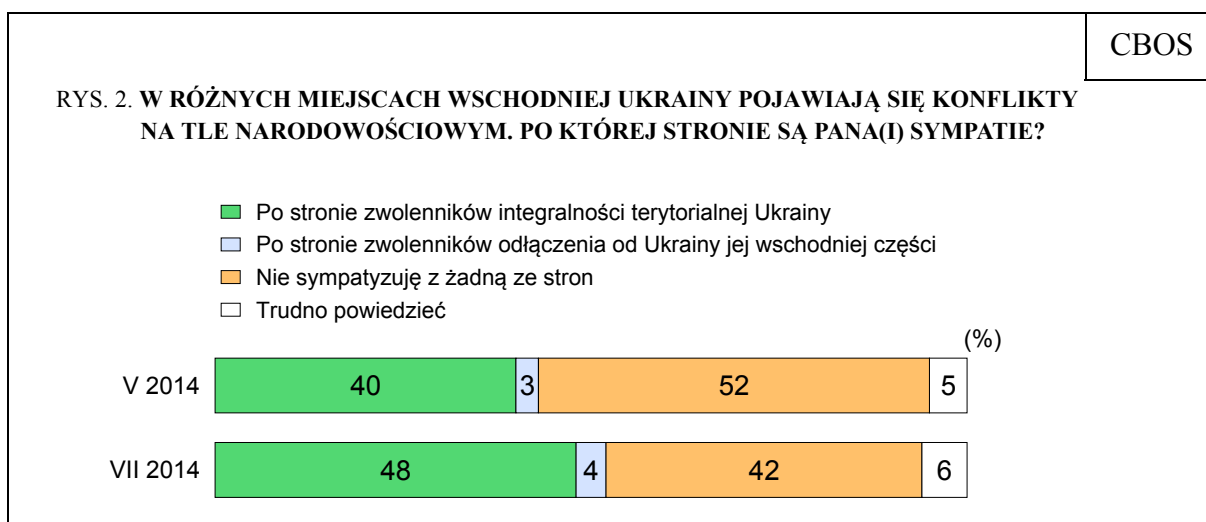
Zainteresowanie wydarzeniami na Ukrainie pozostaje bardzo duże – ponad dwie trzecie Polaków (68%) śledzi informacje dotyczące sytuacji w tym kraju. Od marca notujemy jednak systematyczny spadek zainteresowania.

Jednoznaczne zależności występują między stopniem zainteresowania wydarzeniami na Ukrainie a samooceną sytuacji materialnej. Im lepsza ocena własnych warunków bytu, tym częściej badani deklarują, że interesują się tymi wydarzeniami – bardzo lub trochę, natomiast im gorsza ocena sytuacji materialnej, tym częstsze jest małe zainteresowanie bądź całkowity jego brak. Raczej jednoznaczne są również zależności między stopniem zainteresowania wydarzeniami na Ukrainie a wykształceniem. Im wyższy poziom wykształcenia, tym większe to zainteresowanie (zob. tabele aneksowe).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (290) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 3–9 lipca 2014 roku na liczącej 943 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Obecnie niemal połowa Polaków (48%) popiera zwolenników integralności terytorialnej Ukrainy, czterech na stu (4%) sympatyzuje ze zwolennikami odłączenia wschodniej części tego kraju, a ponad dwie piąte (42%) dystansuje się od obu stron. W stosunku do maja wzrósł odsetek badanych deklarujących sympatię z Ukraińcami dążącymi do utrzymania jedności terytorialnej swego kraju (o 8 punktów), zmalała natomiast grupa osób dystansujących się od obydwu stron (o 10 punktów). Być może wzrost poparcia dla walczących o jedność Ukrainy jest efektem bardziej zdecydowanych działań Kijowa, które nastąpiły po wyborach prezydenckich (majowy pomiar był realizowany jeszcze przed tymi wyborami).

Bardzo duża część polskiego społeczeństwa dystansuje się od wydarzeń na Ukrainie. Aby lepiej zrozumieć tę postawę, zadaliśmy otwarte pytanie o powody tego dystansu. Badani, którzy nie sympatyzują z żadną ze stron konfliktu, najczęściej (35%) uzasadniali to ogólnym brakiem zainteresowania tym tematem, niekiedy definiowanym nawet szerzej – jako brak zainteresowania polityką, sprawami zagranicznymi itp. Tego typu postawa jest bardzo zbliżona do prezentowanej przez osoby, które uchyliły się od udzielenia odpowiedzi twierdząc, że trudno im to wyjaśnić (10%). Co czwarty dystansujący się od wydarzeń na Ukrainie (24%) uważa, że one go nie dotyczą i wręcz nie powinien zajmować stanowiska w tej kwestii, ponieważ są to wewnętrzne sprawy innego państwa. Bliska temu stanowisku jest postawa bezstronności, podkreślanie swojej neutralności, którą reprezentuje 1% dystansujących się badanych. Co siódmy respondent, który nie sympatyzuje z żadną ze stron (15%), nie zajmuje stanowiska, bo nie wie, kto ma rację w tym konflikcie. Co siedemnasty (6%) nie popiera żadnej ze stron, gdyż ma negatywny stosunek do Ukraińców, zazwyczaj będący efektem oceny pewnych historycznych zaszłości, głównie wydarzeń na Wołyniu. Nieliczni przyznawali rację (przynajmniej częściowo) obu stronom (2%) lub też im jej odmawiali (2%). Jeden na stu (1%) wyrażał sprzeciw wobec przemocy, niezależnie od tego, po której stronie ona występuje.

ODPOWIEDZI BADANYCH, KTÓRZY NIE SYMPATYZUJĄ Z ŻADNĄ ZE STRON KONFLIKTU

		CBOS
Dlaczego nie sympatyzuje Pan(i) z żadną ze stron?		N=400
Ogólny brak zainteresowania	35%	
Odcięcie się od wydarzeń na Ukrainie („to mnie nie dotyczy”, „to ich wewnętrzne sprawy”)	24%	
Dystans z braku wiedzy („nie wiem, kto ma rację”, „mam za małą wiedzę”)	15%	
Postawa wynikająca z negatywnego stosunku do Ukraińców (strach i poczucie krzywdy)	6%	
Przyznawanie racji obydwu stronom	2%	
Odmawianie racji obydwu stronom	2%	
Bezstronność („jestem neutralny”, „jestem tylko obserwatorem”)	1%	
Generalny sprzeciw wobec przemocy, niezależnie od tego, po której stronie ona występuje	1%	
Inne	3%	
Trudno powiedzieć	10%	

OCENA STOSUNKÓW POLSKO-UKRAIŃSKICH

W porównaniu z pomiarem ubiegłorocznym znacząco poprawiła się ocena stosunków polsko-ukraińskich. Obecnie niemal dwie piąte Polaków (37%, wzrost o 16 punktów) ocenia je dobrze. Jednocześnie zmniejszył się o połowę odsetek tych, którzy postrzegają te stosunki jako złe (z 15% do 7%). Ponad dwie piąte badanych (43%) uważa, że są one przeciętne – ani dobre, ani złe.

Tabela 1

Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-ukraińskie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VII 2013		VII 2014	
	w procentach			
Zdecydowanie dobre	1	21	3	37
Raczej dobre	20		34	
Ani dobre, ani złe	39		43	
Raczej złe	13	15	6	7
Zdecydowanie złe	3		1	
Trudno powiedzieć	24		13	

Ocena stosunków polsko-ukraińskich jest silnie uzależniona od zainteresowania wydarzeniami za naszą wschodnią granicą. Im ono większe, tym częstsze są oceny pozytywne. Natomiast niezależnie od stopnia tego zainteresowania tylko nieliczni oceniają je negatywnie. Jak można było się spodziewać, im mniejsze zainteresowanie wydarzeniami na Ukrainie, tym częściej respondenci nie potrafią ocenić stosunków między obydwojoma krajami.

Tabela 2

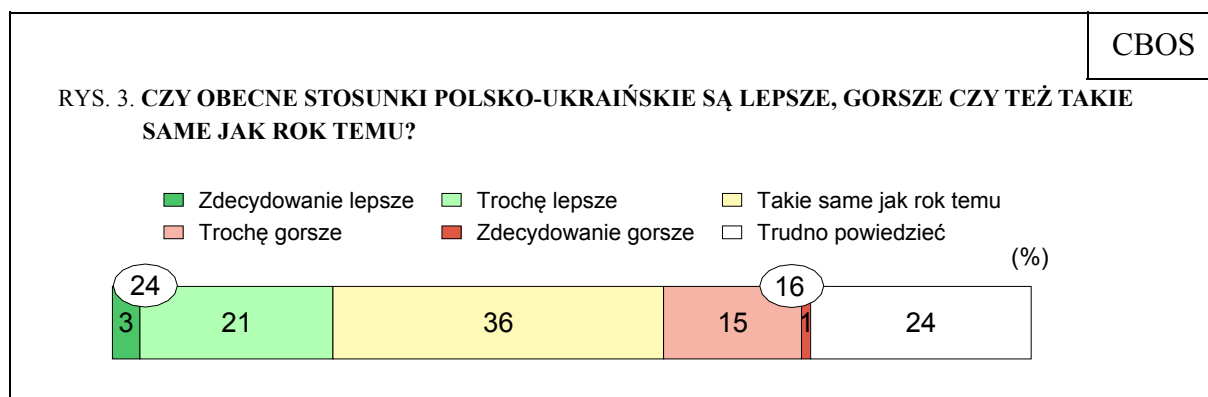
Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-ukraińskie?	Odpowiedzi badanych, którzy wydarzeniami na Ukrainie:			
	bardzo się interesują	trochę się interesują	raczej się nie interesują	w ogóle się nie interesują
	w procentach			
Dobre*	60	42	24	18
Ani dobre, ani złe	29	45	49	39
Złe**	9	7	9	9
Trudno powiedzieć	2	7	18	33

* Połączono odpowiedzi „zdecydowanie dobre” i „dobre”

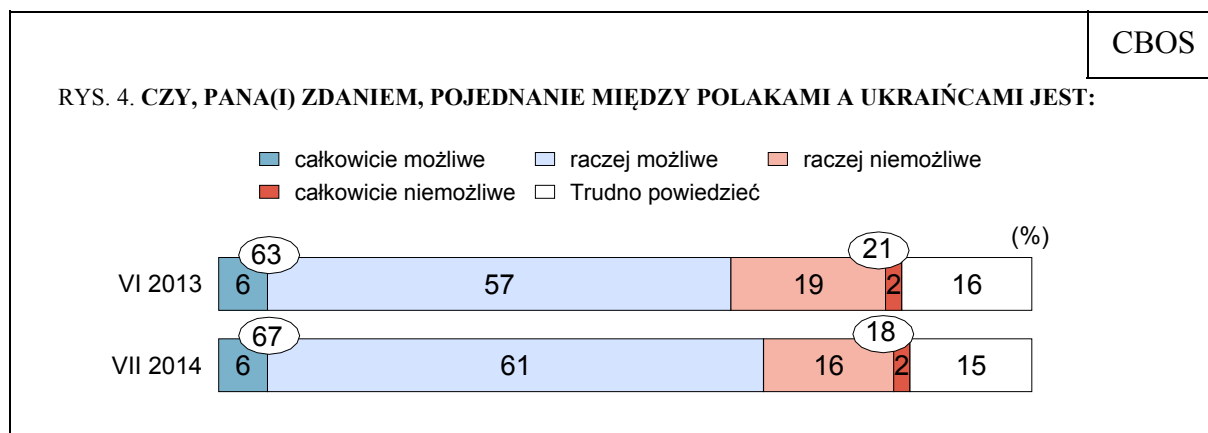
** Połączono odpowiedzi „zdecydowanie złe” i „złe”

Podzielone są opinie na temat zmian w relacjach między obydwojoma krajami w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy. Nieco ponad jedna trzecia badanych (36%) uważa, że wydarzenia ostatniego roku nic nie zmieniły we wzajemnych stosunkach, jedna czwarta

(24%) sądzi, że obecnie są one lepsze niż przed rokiem (za prezydentury Wiktora Janukowycza), a co szósty respondent (16%) ocenia, że są one gorsze niż rok temu.

W stosunku do zeszłego roku nieco poprawiły się opinie na temat możliwości pojednania między Polakami i Ukraińcami. Odsetek badanych sądzących, że jest ono możliwe, wzrósł o 4 punkty (do 67%), a odsetek tych, którzy pozostają sceptyczni w tym względzie, zmalał o 3 punkty (do 18%).

Analiza sympatii do stron konfliktu na Ukrainie i uzasadnień dystansu wobec tych wydarzeń mogłaby wskazywać, że zaszłości historyczne mają niewielki wpływ na ocenę obecnych wydarzeń za naszą wschodnią granicą. Jednak zestawienie sympatii dla stron konfliktu z postawami wobec możliwości pojednania pokazuje, że brak wspólnej (polskiej i ukraińskiej) oceny pewnych wydarzeń historycznych ma istotny wpływ na stosunek Polaków do bieżących wydarzeń. Większość badanych niewierzących w pojednanie polsko-ukraińskie (51%) dystansuje się od wydarzeń na Ukrainie, podczas gdy większość osób pozytywnie nastawionych do kwestii tego pojednania (56%) popiera zwolenników integralności terytorialnej Ukrainy.

Tabela 3

W różnych miejscach wschodniej Ukrainy pojawiają się konflikty na tle narodowościowym. Po której stronie są Pana(i) sympatie?	Odpowiedzi badanych uważających, że pojednanie między Polakami i Ukraińcami jest:	
	możliwe*	niemożliwe**
	w procentach	
Po stronie zwolenników integralności terytorialnej Ukrainy	56	36
Po stronie zwolenników odłączenia od Ukrainy jej wschodniej części	3	6
Nie sympatyzuję z żadną ze stron	37	51
Trudno powiedzieć	4	7

* Połączono odpowiedzi „całkowicie możliwe” i „raczej możliwe”

** Połączono odpowiedzi „raczej niemożliwe” i „całkowicie niemożliwe”

Polacy interesują się wydarzeniami na Ukrainie, bardziej nawet niż głośną w ostatnich tygodniach aferą podsłuchową². Bardzo duża część polskiego społeczeństwa sympatyzuje z Ukraińcami walczącymi o integralność terytorialną kraju. Niemal równie często Polacy dystansują się jednak od tych wydarzeń. Na ogół wynika to z braku zainteresowania polityką i dogłębnej wiedzy (widoczna jest pewna nieufność do obiektywizmu otrzymywanych przekazów) oraz poczucia, że są to sprawy innego kraju, do których nie należy się mieszać. Chociaż kwestie historyczne rzadko były podnoszone przy uzasadnianiu stanowiska wobec ukraińskiego konfliktu, stosunek do możliwości pojednania między Polakami i Ukraińcami różnicuje sympatię do stron tego konfliktu.

Opracowała
Katarzyna KOWALCZUK

² Komunikat CBOS poświęcony aferze podsłuchowej w przygotowaniu.

A N E K S

Tabela 1

		Czy interesuje się Pan(i) wydarzeniami na Ukrainie czy też nie?					Liczba osób
		Tak, bardzo się interesuję	Tak, trochę się interesuję	Nie, raczej się nie interesuję	Nie, w ogóle się nie interesuję	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		10	58	16	16	0	943
Płeć	Mężczyźni	13	58	15	13	0	455
	Kobiety	7	58	16	19	0	488
Wiek	18-24 lata	4	66	19	11		106
	25-34	7	56	19	17		187
	35-44	10	64	15	11		164
	45-54	11	57	13	19	0	146
	55-64	13	56	14	17		167
	65 lat i więcej	12	54	13	21	1	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	55	16	21	0	374
	Miasto do 19 999	14	58	15	13		148
	20 000 - 99 999	9	62	17	13		174
	100 000 - 499 999	13	57	16	14		155
	500 000 i więcej mieszk.	8	68	13	11		92
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	8	47	13	31	1	198
	Zasadnicze zawodowe	6	56	19	18	0	230
	Średnie	10	64	17	9		291
	Wyższe	14	63	12	10		224
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	67	13	5		105
	Średni personel, technicy	9	67	6	19		30
	Pracownicy adm.-biurowi	6	60	19	15		58
	Pracownicy usług	10	54	14	22		45
	Robotnicy wykwalifikowani	7	58	21	14	1	101
	Robotnicy niewykwalifik.	4	67	22	7		46
	Rolnicy	15	59	11	15		52
	Pracujący na własny rach.	11	60	16	13		41
	Bezrobotni	10	54	15	21		52
	Emeryci	15	51	14	20		212
	Renciści	4	55	11	28	2	61
	Uczniowie i studenci	3	72	16	8		73
	Gospodynie domowe i inni	5	48	20	27		68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	65	14	11		110
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	14	57	16	13		78
	sekt. prywat. poza rolnict.	8	62	18	11	0	236
	prywatnym gosp. rolnym	14	62	7	18		56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	49	18	23	1	86
	501-750	9	62	16	12	1	101
	751-1000	6	51	21	22		116
	1001-1500	8	64	17	11		165
	Powyżej 1500 zł	17	61	12	10		202
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	45	17	29	2	86
	Średnie	8	55	18	18		389
	Dobre	11	63	13	12		468
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	50	18	13		56
	Raz w tygodniu	8	61	15	16		437
	1-2 razy w miesiącu	10	59	13	17		140
	Kilka razy w roku	8	60	16	16	1	201
	W ogóle nie uczestniczy	15	48	19	17	1	110
Poglądy polityczne	Lewica	15	60	13	12		137
	Centrum	9	62	16	13		330
	Prawica	13	63	14	9		239
	Trudno powiedzieć	3	47	18	31	1	236